

SENSORVEILEDNING

Emnekode:	HOVPAM30420
Emnenavn:	Akuttmedisin B
Eksamensform:	Skriftlig
Dato:	30/3-2023
Faglærer(e):	Lin Eik Ulvøy
Eventuelt:	Les oppgavene nøye. MCQ oppgavene kan ha flere riktige svar.

Legemidler til eldre:

Sensorveiledning utarbeides jfr Institusjonelle retningslinjer for sensorveiledning ved HiØ

Oppgave 1. (15 poeng)

Gjør rede for hvorfor eldre kan ha nedsatt nyrefunksjon selv om serumkonsentrasjonen av kreatinin er i normalområdet?

Krav til innhold i en A-besvarelse (i stikkordsform)	Minstekrav for bestått besvarelse	Henvisning til aktuell pensumlitteratur
<p>Eldre har redusert muskelmasse.</p> <p>Den mest betydningsfulle endringen i kroppens håndtering av legemidler hos eldre er den nedsatte evnen til å skille ut legemidler via nyrene.</p> <p>Kreatininkonsentrasjonen i serum måles ofte for å gi et bilde av nyrefunksjonen. Kreatininkonsentrasjonen påvirkes imidlertid ikke bare av nyrefunksjonen.</p> <p>Kroppens totale muskelmasse bestemmer hvor mye kreatinin som produseres, jo større muskelmasse, desto høyere vil serumkonsentrasjonen av kreatinin være. Siden muskelmassen hos eldre er redusert, er konsentrasjonen av kreatinin normalt lavere hos eldre</p>	<p>Eldre har redusert muskelmasse.</p>	<p>Nordeng, H., Spigset, O (2018) Legemidler og bruken av dem, Kap.26 s318-323.</p> <p>Kirkevold, M., Ranhoff, A.H (2021) Geriatrisk sykepleie, Kap.12, s.185-196</p>

enn yngre. Det betyr at nyrefunksjonen hos elder vil være redusert selv om kreatininkonsentrasjonen i serum ikke er påfallende høy.		
---	--	--

Sensorveiledning utarbeides jfr Institusjonelle retningslinjer for sensorveiledning ved HiØ
Oppgave 2.
Pårørende til Johnny Johansen har ringt 113 fordi de har funnet pasienten liggende på gulvet. Han klarer ikke å komme seg opp fra gulvet pga. smerter og virker ikke til å være helt seg selv. Pårørende er derfor bekymret for Johnny og ønsker bistand fra ambulanse.
Beskriv hvordan helsepersonell bør kartlegge en pasient med funksjonssvikt. (10 poeng)

Krav til innhold i en A-besvarelse (i stikkordsform)	Minstekrav for bestått besvarelse	Henvisning til aktuell pensumlitteratur
<ul style="list-style-type: none"> • Vitale funksjoner • Ivaretagelse av grunnleggende behov • Spesifikke symptomer på sykdom og tilstander • Egenomsorg • Fysisk funksjon • Mental funksjon • Fysisk funksjon 	Minimum 3 punkter fra A besvarelse	Kirkevold,M., Ranhoff,A.H (2021) Geriatrisk sykepleie, Kap.12, s.116-117

• Sosial funksjon		
-------------------	--	--

Sensorveiledning utarbeides jfr Institusjonelle retningslinjer for sensorveiledning ved HiØ

Oppgave 3.

Pårørende til Johnny Johansen har ringt 113 fordi de har funnet pasienten liggende på gulvet. Han klarer ikke å komme seg opp fra gulvet pga. smerter og virker ikke til å være helt seg selv. Pårørende er derfor bekymret for Johnny og ønsker bistand fra ambulanse.

Forklar begrepene akutt, subakutt og kronisk funksjonssvikt. (10 poeng)

Krav til innhold i en A-besvarelse (i stikkordsform)	Minstekrav for bestått besvarelse	Henvising til aktuell pensumlitteratur
<p>Akutt funksjonssvikt: er alltid tegn på underliggende sykdom (helsepersonell, må derfor raskt for at pasienten skal få nødvendig medisinsk hjelp)</p> <p>Subakutt funksjonssvikt: utvikler seg over uker eller et par måneder, og kan være vanskeligere å oppdage. Særlig hvis en ikke observerer pasienten nøye og systematisk. Subakutt funksjonssvikt kjennetegnes ved at pasienten taper funksjoner han eller hun</p>	minimum 1 av punktene fra A besvarelse	Kirkevold,M., Ranhoff,A.H (2021) Geriatrisk sykepleie, Kap.12, s.116-117

<p>tidligere har hatt (eks. stelle seg selv, lage mat) i løpet av kort tidsrom.</p> <p>Kronisk funksjonssvikt: Er knyttet til langtkommen aldring, ofte kombinert med multimorbiditet.</p>		
--	--	--

Sensorveiledning utarbeides jfr Institusjonelle retningslinjer for sensorveiledning ved HiØ

Sensorveiledning utarbeides jfr Institusjonelle retningslinjer for sensorveiledning ved HiØ

Oppgave 4. (10 poeng)

Feberkramper er tonisk og klonisk krampeanfall som barn kan få i tilslutning til feberstigning. **Nevn andre årsaker til kramper hos barn.**

Krav til innhold i en A-besvarelse (i stikkordsform)	Minstekrav for bestått besvarelse	Henvisning til aktuell pensumlitteratur
<ul style="list-style-type: none"> • Epilepsi • Hypoglycemi • Elektrolyttforstyrrelser • Lav kaliumkonsentrasjon i serum • Tumor cerebri • Meningitt/encefallitt 	To av punktene fra A-besvarelse	(Bach-Gansmo & Ørn, 2022, p. 543)

--	--	--

Sensorveiledning utarbeides jfr Institusjonelle retningslinjer for sensorveiledning ved HiØ

Oppgave 5. (5 poeng)

Nevn 5 ulike typer overgrep mot eldre pasienter.

Krav til innhold i en A-besvarelse (i stikkordsform)	Minstekrav for bestått besvarelse	Henvisning til aktuell pensumlitteratur
<ul style="list-style-type: none"> • Fysiske overgrep • Psykologiske/emosjonelle • Økonomiske/materielle • Omsorgssvikt • Seksuelle overgrep 	Minst 2 av kravene i A-besvarelsen	Kirkevold,M., Ranhoff,A.H (2021) Geriatrisk sykepleie, Kap.12, s.152

Sensorveiledning utarbeides jfr Institusjonelle retningslinjer for sensorveiledning ved HiØ

Oppgave 6.

Susanne Monsen på 18 år var for en ukes tid siden på russefest. De siste dagene har hun følt seg noe slapp og har hatt halssmerter. Hun får etter hvert feber, redusert allmenntilstand og voldsom opphovning av lymfeknutene i halsen. Halssmertene har tiltatt, og tonsillene er så store at det er svært ubehagelig å svelge mat og drikke. Susanne oppsøker legen, som finner hvitt belegg på tonsillene og hovne lymfeknuter. Lever og milt er ikke palpatorisk

forstørret, men det tas blodprøver for å sjekke leveraffeksjon. Hun får symptomatisk behandling i form av smertestillende midler og NSAID-preparat. Hun får streng beskjed om å ta det med ro de kommende ukene, og hun må holde seg borte fra hard fysisk aktivitet. Hun får også beskjed om å ikke drikke alkohol.

Gjør rede for sykdomstilstanden Susanne Monsen har pådratt seg (15 poeng)

Krav til innhold i en A-besvarelse (i stikkordsform)	Minstekrav for bestått besvarelse	Henvisning til aktuell pensumlitteratur
(bruk skjønn) Mononukleose: Typisk sykdomsbilde: Halssmerter, store tonsiller med et hvitt belegget og propper, store lymfeknuter på halsen samt feber og redusert allmenntilstand. Ungdom og unge voksne utvikler oftest betydelige symptomer. Kan være vanskelig å skille fra akutt tonsillitt Diagnosen verifiseres ved Monospot (hurtigtest som kan tas hos fastlege eller LV)	Må minimum stille diagnose Mononukleose/Kysseyske	(Bach-Gansmo & Ørn, 2022, p. 361)

Behandlingen er symptomatisk, og pasienten skal være i ro pga. fare for miltruptur (unormale leververdier).		
---	--	--

Sensorveiledning utarbeides jfr Institusjonelle retningslinjer for sensorveiledning ved HiØ
<p>Oppgave 7.</p> <p>Mann til Fatima melder ringer 113 og sier at Fatima trenger hjelp. Mannen gjentar flere ganger «Baby stomach, baby stomach». Det er store kommunikasjonsproblemer pga språkvansker. Ved ankomst er det flere voksne og barn til stede som ikke snakker norsk bortsett fra ei jente i 7 års alder som forteller at mammaen hennes har ny baby i magen. Mamma har sovet i hele dag. Mamma klarer ikke stå opp og lage mat. Mamma snakker rart. Fatima har stor mage, det er en bøtte ved sengen med oppkast. Rommet er mørk, hun gir ikke blikkontakt og er tydelig lyssky. Ved undersøkelse tolker du at Fatima har kraftig hodepine og hun har meget hovne bein. Pasientens BT er 174/121.</p> <p>Beskriv behandlingstiltak du ville iverksatt utover ABCDE (10p)</p>

Krav til innhold i en A-besvarelse (i stikkordsform)	Minstekrav for bestått besvarelse	Henvisning til aktuell pensumlitteratur
(bruk skjønn) Preeklamsi: Typisk sykdomsbilde: LETT Preeklamsi:	Stille diagnosen preeklamsi og barnet må raskt forløses	(Bach-Gansmo & Ørn, 2022, p. 429)

<p>Legges inn for vurdering av sykdomsutvikling. Dersom fredelig og fine prøvesvar følges pasienten opp ambulant.</p> <p>ALVORLIG Preeklamsi:</p> <p>Krever innleggelse og etter hvert forløsning av barnet. Vente så lenge som mulig, mors liv går foran barnet. Eklamsi er forverring med kramper. Forløsning. Kan også utvikles etter fødsel. Tett oppfølging og BT regulering (150/100).</p> <p>Magnesium iv for behandling av kramper.</p> <p>Dødelig både for barn og mor.</p> <p>(Rask transport)</p>		
--	--	--

Sensorveiledning utarbeides jfr Institusjonelle retningslinjer for sensorveiledning ved HiØ

Oppgave 8. (10 poeng)

Forklar hva du som paramedisiner bør observere/ dokumentere i forhold til respirasjonsmønster til barn.

Krav til innhold i en A-besvarelse (i stikkordsform)	Minstekrav for bestått besvarelse	Henvisning til aktuell pensumlitteratur
Nesevingespill Jugulære Intercostale Subcostale Overfladisk respirasjon (Effekt av tiltak -eks nesestell og inhalasjon)	To av punktene fra A-besvarelse	Forelesning 23.03 Barn i prehospital tjeneste av Kristina Pharo Jarwson

Sensorveiledning utarbeides jfr Institusjonelle retningslinjer for sensorveiledning ved HiØ

Oppgave 9. (5 poeng)

Nevn hvilke stadier/faser en fødsel består av:

Krav til innhold i en A-besvarelse (i stikkordsform)	Minstekrav for bestått besvarelse	Henvisning til aktuell pensumlitteratur
<ul style="list-style-type: none"> Åpningsfasen: Cervix åpner seg 	et av punktene fra A-besvarelse	(Bach-Gansmo & Ørn, 2022, p. 432)

• Utdrivningsfasen: hodet til barnet blir ved hjelp av rier presset mot bekkebunnen, og deretter trykker kvinnen barnet ut. • Etterbyrdsfasen: Placenta og hinnene kommer		

Multiple choice-oppgaver:

Oppgave 10.

En normal aldringsprosess fører til at

1. Hjernen blir mer følsom for sovemidler.
2. Eldre påvirkes mindre av sterke smertestillende midler.
3. Bivirkningsrisikoen ved bruk av angstdempende midler avtar.

Fasit: Alternativ 1.

(Nordeng, Spigset, & Maizels, 2019, p. 320)

Oppgave 11.

Eldre som bruker NSAID-preparater er

1. Mer utsatt for magesår enn yngre som bruker disse legemidlene
2. Like utsatt for magesår som yngre som bruker disse legemidlene
3. Mindre utsatt for magesår enn yngre som bruker disse legemidlene

Fasit: Alternativ 1.

(Nordeng et al., 2019, pp. 321-322)

Oppgave 12.

Eldre som bruker ACE-hemmere og som blir dehydrert, har økt risiko for

1. Magesår
2. Blodtrykksøkning
3. Nyresvikt
4. Leversvikt

Fasit: Alternativ 3

(Nordeng et al., 2019, p. 322)

Oppgave 13.

Hvilke utsagn om barn og legemidler er riktige? **(det kan være flere riktige svar her)**

1. Legemiddelbruk blant barn er lite utbredt.
2. De fleste 2-åringer har brukt reseptpliktige legemidler.
3. Legemidler brukes oftere av større barn enn de minste barna.
4. De fleste legemidler som forskrives til barn, er utviklet for voksne
5. Feilmedisinering skjer mye oftere hos barn enn hos voksne.

Fasit: Alternativ 2,4 og 5.

(Nordeng et al., 2019, pp. 304-305)

Multiple choice:

Oppgave 14.

Involveringa av barn som pårørende er viktig, hva står BIT for i denne sammenheng?

1. Behov, inkludere, tro
2. Bevise, indikere, tolerere
3. Bekreftelse, informasjon, tåle
4. Bearbeide, informere, tålmodig

Fasit: Alternativ 3

(Forelesning Anne Kristine Bergem, Barn som pårørende, 03.03.2023)

Oppgave 15.

Hvilken påstand om alvorlig utviklingshemming er riktig?

IQ anslagsvis mellom 20 og 34 (hos voksne mental alder fra 3 til under 6 år)

IQ anslagsvis mellom 20 og 34 (hos voksne mental alder fra 5 til under 9år)

IQ anslagsvis mellom 40 og 90 (hos voksne mental alder fra 3 til under 6 år)

IQ anslagsvis mellom 40 og 90 (hos voksne mental alder fra 5 til under 9år)

Fasit: Alternativ 1

(Forelesning - Kari Megrund, 20.03.2023)

Oppgave 16.

Hva kjennetegner Glaukom (Grønn stær)

Det oppstår et overtrykk inne i øyet

Det oppstår et undertrykk inne i øyet

Det oppstår alltid symptomer på glaukom

Sløret syn er uvanlig, og oppstår sjelden

Fasit: Alternativ 1

(Bach-Gansmo & Ørn, 2022, p. 353)351

Oppgave 17

Menieres sykdom er ...

- 1) Tilstand med anfallsvis plutselig svimmelhet, dottfornemmelse i et øre, lydømfintlighet og kraftig øresus
- 2) Snikende svimmelhet, dottfornemmelse i et øre, lydømfintlighet og kraftig øresus
- 3) Tilstand med anfallsvis plutselig svimmelhet, dottfornemmelse i begge ører, lydømfintlighet og svak øresus
- 4) Snikende svimmelhet, dottfornemmelse i begge ører, lydømfintlighet og svak øresus

Fasit: Alternativ 1

(Bach-Gansmo & Ørn, 2022, p. 367)365

Oppgave 18

Hva er behandlingen av kronisk tonsillitt? **(det kan være flere riktige svar her)**

1. Munnskyllevann
2. Lengre antibiotikakur
3. Fjerning av mandler (tonsillektomi)

Fasit: alle

(Bach-Gansmo & Ørn, 2022, p. 363)361

Oppgave 19

Hvilke påstander er riktig ved behandling av vanskelig helende sår **(det kan være flere riktige svar her)**

Viktigste behandling ved venøse sår er kompresjon av bein

Granulasjonsvev i et sår hemmer muligheten til at et vanskelig sår kan gro

Et arterielt sår med tørre svarte nekroser bør behandles fuktig

Årsaken til at et sår ikke gror er avgjørende for valg av riktig behandling

Fasit: 1 og 4

(Forelesning: 21.03.2024 Stina Fridh

Bach-Gansmo, E., & Ørn, S. (2022). *Sykdom og behandling* (3. utgave. ed.). Oslo: Gyldendal.

Nordeng, H. M. E., Spigset, O., & Maizels, D. (2019). *Legemidler og bruken av dem* (3. utgave. ed.). Oslo: Gyldendal.